

הלכות יום טוב סימן תקטז תקיז

(ד) באכל לא תבואה, (ה) לפי שמחסרת (ו) טחינה שהיא מלאכה האסורה ביום-טוב: ב יכל דבר שמותר לשלח ביום-טוב לא ישלחנו (א) (ו) בשורה, דהינו שלשה בני-אדם או יותר (ז) (ז) זה אחר זה נושאים בלם מין אחד, ואכל אם כל אחד נושא מין אחד, (ח) מטר: ג המשלחים (ט) בלים אף-על-פי שאינם תפורים, ושהם ראויים לשען עליהם, ואפלו יש בהם כלאים, (י) אם הם קשים. (יא) ומשלחין תפלין, (יב) בין שראויים להניחם (יג) בחול: הגה וכל פיצא בנה אפלו (יד) דרך רשות-הרבים (טו) מטר לשלחן (כ"ט):

ב טור בשם רמב"ם ואב"ד הרא"ש ג שם במקרא ד שם בציא ולא נפשטא ורמב"ם הפסק ה פסקה לקולא ה משנה שם ו שם במקרא י"ד וצ"ע ביומא דע"ה סימן שא ז שם ט"ו בעקרא דרב ששת

תקיז באיזה אפן מטר לקח ביום-טוב מן החנוני מיני מאכל, ובו ד' סעיפים:

א לומר להנני לתת לו ביצים או אגוזים או שאר מיני מאכל ומשמה, דינו ביום-טוב כמו בשבת (א) (כמו שנתבאר לעיל סימן שכג סעיף ד). ב'אם הוא אינו-יהודי, אסור לקח ממנו דבר שבמינו במחבר או שבמינו מחסר צידה, אלא-אם-כך נגר בהם שלא נלקטו ושללא נצודו היום, וכן לא יקח ממנו ביצים שמא נולדו היום, אבל דבר שאין בו משום מחבר ולא משום צידה ולא משום נולד מטר לקח ממנו (ב) ג'אפלו הובא היום (ג) מחוץ לתחום, וכן קמח שנשחן היום (ג) בעיר (ג) שרבה אינם-יהודים (ד) מטר

א משנה בציא כ"ט ב הרא"ש שם בשם סמ"ג ג הרא"ש שם שם שם דמחוז עירובין מ' וקבא דרבי שם מ"ו

באר היטב

(ג) טחינה. אף דאפשר לעשות מהם תבשיל מ"מ עקר התבואה עומדת לטחינה, ואף שעורים שראויים למאכל אסור, וכן פרש רש"ל. וכ' ט"ז: לענין הלכה אין לנו ג' מה, דכל הנהו אין שולחין הנוקרים כאן הינו דרך ר"ה, ובטלטול שרי לכ"ע. ואנו אין לנו דר"ר עמה לכן משלחין הכל מה שאינו מקצה, ע"ש: (ג) בשורה. דמחזי כמו שמוליכה למכר

משנה ברורה

שאסור להוציא שום דבר ביום-טוב כל שאינו צריך לו ואינו מוציא אלא לצורך חול, כמו שיתבאר בסימן תקיח, מכל מקום בין (טו) שהוא נהנה ושמח בזה שמשלח דורות לחברו^(א), הרי זה צריך שמחת יום-טוב^(ב): (ג) בחול. לאפוקי תבואה שמבאר למעלה לאסור, משום דאפלו בחול אינה ראויה להנות בלא טחינה: (יד) דרך רשות-הרבים. כדלקמן בסימן תקיח דהתיר הוצאה ביום-טוב כשהיא צורך קצת לכלי עלמא: (טו) מטר לשלחן. המאירי הביא בשם ירושלמי דאין לשלח תבשילין של נהב ביום-טוב^(א), ואפלו בשל כסף מגמגם שם, אבל בשיטה מקפצת בשם הריטב"א ובאור ורדע הקפידו שמתיר לשלח תבשילין בין שראויין להתלבש בהן: א (א) כמו שנתבאר לעיל וכו'. וצ"ע שם במשנה ברורה כל פרטי הדינים למעשה: (ב) אפלו הובא היום מחוץ לתחום. רוצה לומר, שהובא לעכ"ם החנוני. ודוקא בעיר שרבה עכ"ם, דמסתמא בשביל עכ"ם הובא לו^(א), כנ"ל בסימן תקטז סעיף ו, אבל בעיר שרבה ישנאל (ב) או חציה, אסור לקח ממנו, דמסתמא בשביל ישנאל הובא^(א), וצריך להמתין עד לערב יום-טוב ראשון ובכדי שיעשו, ובדלעיל בסימן תקטז סעיף ה: (ג) בעיר שרבה נכרים. הינו שרב (ג) הלוקחים פת וקמח הם נכרים, אבל אם רב לוקחים פת וקמח הם ישנאל, ודיא אסור לקח קמח, דמסתמא אדעתם נטחנו, אלא-אם-כך ידוע שנשחן מאתמול: (ד) מטר לקח וכו'. דמשום מקצה ליבא^(א), (ג) דחשים

(ג) טחינה. אף דאפשר לעשות מהם תבשיל מ"מ עקר התבואה עומדת לטחינה, ואף שעורים שראויים למאכל אסור, וכן פרש רש"ל. וכ' ט"ז: לענין הלכה אין לנו ג' מה, דכל הנהו אין שולחין הנוקרים כאן הינו דרך ר"ה, ובטלטול שרי לכ"ע. ואנו אין לנו דר"ר עמה לכן משלחין הכל מה שאינו מקצה, ע"ש: (ג) בשורה. דמחזי כמו שמוליכה למכר

(ד) אבל לא תבואה. בין חשים או שאר מיני תבואה. ואף-על-גב דחשים ראויין לעשות מהן קליות או אינה מיני תבשיל, מכל מקום בין (ז) דסתמן עומדות לטחינה וטחינה אסורה ביום-טוב, נראה (ס) בהולכתו שהוא לצורך חול ומחזי כמתעסק ביום-טוב לצורך חול ואסור; ומשעם זה הספידו (ו) כמה אתרונים דאסור לשלח אפלו במקום שיש עירוב: (ה) לפי שמחסרת טחינה. ואף-על-גב דשעורים חזון לבהמה בלי טחינה, (ו) מכל מקום רבן עמרם דטחינה למאכל אדם. אכן אם תבדו צריך היום לתן תבואה לבהמתו, (ס) מטר לשלח לו במקום שיש עירוב נכדי שלא יהא בו משום אסור הוצאה, דהא בשביל בהמה אסור להוציא, כדלעיל בסימן תריב סעיף ג בה"ח^(א), ויש מחמירין (ט) גם בזה: ב (ו) בשורה. דאפשר מלתא ונראה כמוליכו למכר בשוק. ואפלו דרך (י) מבוי המערכת אסור לשלח: (ז) זה אחר זה. לאפוקי כשהוא בערבוביא דלא מקרי בשורה. (יא) ויש מן הפוסקים דסבירא להו דבכל גוני אסור: (ח) מטר. דעל-כ"ל פנים לא הוי לכל מין כי אם איש אחד: ג (ט) בלים אף-על-פי שאינם תפורים. דהינו בגדים^(א), (יב) אבל לא מנעל שאינו תפור, (יג) שאין גאותין בו בחל כמו שהוא בלי תפירה: (י) אם הם קשים. בענין שמטר לשען עלי, כמו שכתוב ביומא דע"ה סימן שא, ע"ע שם: (יא) ומשלחין תפלין. רוצה לומר, כשהן (יד) תפורין ומתקנין כל-צרכן, שהן ראויין להיות גאות בהן בחול: (יב) בין שראויים וכו'. ואף-על-פי

שער הציון

(ד) מגיד-משנה: (ה) מאירי וכו', והתיראדם פתב שפן משמע קצת גם מפורש המשנה להרמב"ם: (ו) פן משמע מלבוש ומאירי דנתנו טעם דמחזי שהוא לצורך חול, וכן הסכים לדינא בספר נהרשלוס ותייראדם ובית-מאיר, ודלא כט"ז ומגן-אברהם. ומה שכתב המגן-אברהם בשם חסם של שלמה משום הוצאה מרשות לרשות, תמהו עליו האלהי רבה ובית-מאיר, דליתא שם: (ו) מגיד-משנה: (ח) ט"ז ושלחן-צ'צ'ישים ותייראדם: (ט) אליה רבה ותייראדם. ולצורך נראה דיש להקל, דבכלא הכי דעת הרשב"א כהר"ף לפסק כרבי שמעוני^(א). ומכאן או שחת בודאי יש להקל לשלח, דהם עומדין רק לבהמה. ואפשר עוד, דבזמננו דרב שבלתי-שועל עומד לסוסים ולא למאכל אדם אפשר דיש להקל, וצריך עיון: (י) והנה המגן-אברהם פתב דאפלו בחצר אסור, אבל כמה אתרונים מספקין על זה, ע"ע בספר תוספת-שבת סימן שה סעיף יא והובא בחזקתו רבי עקיבא איגר בענגנו, וכן מפרש-מגידים משמע דהוא מקל בזה וכן מהגר"ז, ע"ע שם. ואף דהמחצית-השקל מושב קשית הוסיפת-שבת, מכל מקום אם הוא לצורך יש להקל: (יא) מגן-אברהם בשם רש"ל וכן פתב האלהי רבה, אכן רש"ל החמיר כשהוא בזה אחר זה אפלו בשלשה מינים על-ידי שלשה בני-אדם, ואין להקל בשלשה מינים בהם כי אם כשהם בערבוביא, ודעת האלהי רבה להקל בשלשה מינים על-ידי שלשה בני-אדם בכל גוני: (יג) מקרא ופוסקים: (יג) הינו אפלו היכי דקנט כספי ותינו תפירה שאינה בראוי, גמרא. ומשמע דבזה לא מקלינן מפני שראוי להשען עלי כמו לגבי בגדים שהנך להציען תחתיו ולשען עליהם: (יד) עבודת-הקדש לתרש"א, והובא באלהי רבה ואלהי וזוטא. ונעוה הדרוס נודקר בספר תחת-עולם שהעמיקו זה אפלים, וליטא: (טו) פוסקים: (טו) מבאר לעיל בסימן תקטז סעיף ו: (ז) ט"ז ושא:

(א) אתרונים. ועוד יש טעם, משום דגמרא בירי אדם:

הלכות יום טוב סימן תקמז תקיז

ביאורים ומוספים

[ואף ביום טוב גזרו אטו שבת], ולכן הריהם מוקצים מחמת גופם שאסור לטלטלם אפילו לצורך גופם.

סימן תקיז

באיזה אופן מתיר לקח ביום טוב מן החנוני מיני מאכל

[משנ"ב ס"ק א]

כמו שנתבאר לעיל [כ"ה].

1) שכתב שם השו"ע שמותר לאדם לומר לחנוני שיתן לו דבר מאכל רק אם אינו מזכיר לו שם דמים [ולדעת הרמ"א שם לא נאסר אלא בשמכיר סכום דמים] ולא סכום מידה ולא סכום מנין. וכן מצאנו לענין מכירת בהמה שנשחטה ביום טוב ונמצאה טרפה, שכתב השו"ע לעיל (סי' תצ"ז) שמותר למוכרה לנכרי בדרך שהתיר מכירה לישראל, דהיינו שלא ישקול ולא יזכיר סכום דמים [ואם אינו מאמינו יקח ממנו משכון], וכתב המשנ"ב שם (ס"ק נב) שהוא הדין בבהמה כשרה במקום שאין מנקה לנכר את האחרים. והוסיף, שאם נשחטה במשך יום והיתה שחוקה למוכרה קודם יום טוב, או כשאפשר לשמור את הבשר עד אחר יום טוב מבלי שיתקלקל, אסור בשום אופן למוכרה ביום טוב. [אמנם מכירת מאכל שאין בו הפסד לנכרי בשבת או יום טוב, כתב לעיל (סי' תק"ז) בשם הלבוש שאפילו כשאינו פוסק לו דמים היא אסורה, מפני שלא הותר מקח וממכר אלא כשישראל הוא הקונה ומשום שמחת יום טוב].

[משנ"ב ס"ק ב]

דמסתמא בפשיביל עפ"ם הובא לא.

2) ואם הביא הנכרי עבד עצמו וגם עבד ישראל, כתב בביה"ל לעיל (סי' רע"ב ד"ה ואם) לגבי נכרי שעשה מלאכה בשביל עצמו וגם בשביל ישראל, שנחלקו אחרונים אם אסור ליהנות ממנה, כיון שמ"מ עושה גם בעבור ישראל, או שמא מותר ליהנות ממנה, משום שהעיקר הוא מה שעושה בעבור עצמו [ומועיל לדעה זו אפילו כשהורב הם ישראל]. וסיים, שאף שנראה מדברי הרמב"ם שאוסר בזה, מ"מ הסומך להקל בכך אין למחות בידו.

[משנ"ב שם]

אָל בעיר שרָבָה ישרָאֵל או חֲצִיָּה, אָסור לָקֵחַ מִכֶּנֶס, דְּמִסְתָּמָא בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל הִבְאָוָה.

3) וכן ביאר לעיל (סי' תקט"ו ס"ק טא) בענין זה של נכרי המביא לעיר שהוא מחצה ישראל ומחצה נכרים, והוסיף, שיש אומרים שאסור מספק שמא הביא לצורך ישראל [וראה בשע"צ שם (ס"ק עח) שלטעם זה יש להקל שאין צריך להמתין בכדי שיעשה, אמנם כתב שם שהטעם הראשון הוא עיקר].

[משנ"ב ס"ק ד]

דמשום מְקַצָּה לִיכָא.

4) מהמבואר בשו"ע כאן שאין לאסור קמח שנשחן על ידי נכרי משום מוקצה ולא משום גזל, הוכיח המג"א (ס"ק ב), הובא במשנ"ב לעיל סי' שכה ס"ק טז) שטעם האוסרים פת שאפה נכרי לעצמו בשבת [ראה שו"ע שם (ס"ד)] אינו משום מוקצה או גזל, אלא שמא יאמר הישראל לנכרי לאפות עבורו.

[שעה"צ ס"ק ט]

וְלִצְרֵךְ נִרְאֶה דִּישׁ לְהִקְלִי, דְּכֵלָּא הָכִי דְּעַת הַרְשָׁבָא כְּהַרְרִיף לְפָסֵק כְּרִבִּי שְׁמַעוֹנִי.⁵⁾

5) כמבואר במשנה (ביצה יד, ב) שנחלקו תנא קמא ורבי שמעון אם מותר לשלוח תבואה ביום טוב, שרבי שמעון סובר שאף על פי שרוב השימוש בתבואה הוא לדבר האסור ביום טוב [טחינה] מ"מ מותר לשולחה מחמת מעט שימושי ההיתר שבה.

[משנ"ב ס"ק ט]

דְּהִינֵּי בְּגָדִים.⁶⁾

6) ובגד שבחנות העומד לחתיכה ותפירה, כתב החזו"א (או"ח סי' מב ס"ק טז) שאינו נחשב כלי, ולכן אסור לטלטלו אף שאינו מקפיד לייחדו דוקא לשימוש זה. [וראה ביה"ל לעיל (סי' רנט ס"א ד"ה אבל)].

[משנ"ב ס"ק יא]

וְכִנְשֵׁי חֵיטִין תְּפִלִּין.⁷⁾

7) ולענין טלטול תפילין בשבת, כתב לעיל (סי' שח ס"ק כד) שנחלקו אחרונים אם דין תפילין ככלי שמלאכתו להיתר שמותר לטלטלו לכל צורך שהוא [והביא התרומת הדשן (סי' ע) ראה לדעה זו מכך שמשלחין תפילין ביום טוב], או שדינם ככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו רק לצורך גופו או מקומו. [וראה מג"א שם ס"ק יא, שדעת התוס' (שבת ס, א ד"ה לא) היא שאף שתפילין דינם ככלי שמלאכתו לאיסור, מ"מ מותר לשלחם ביום טוב, שמשום שמחת יום טוב נחשב הדבר כמו צורך גופו].

[משנ"ב ס"ק יב]

מִכָּל מְקוֹם כִּינֹן שֶׁהוּא נִתְּנָה וְשִׁמְחָה בָּהֶּה שֶׁמִּשְׁלַח דִּירוֹנוֹת לְחִבְרוֹ,⁸⁾ הָרִיזָה צִרְף שְׁמַחַת יוֹם-טוֹב.⁹⁾

8) ואם כבר הקנה לו מערב יום טוב את הדורון, כגון בקנין סודר, כתב הטל תורה (להר"מ אריק, ביצה יד, ב) שאם החפץ אינו ראוי לשימוש בו ביום [וגם לא במעוה], לא הותר לשולחו דרך רשות הרבים, כיון ששוב אין בזה שמחה חדשה ביום טוב.

ואף שבאן התיר לשלוח דורון לחבירו ביום טוב משום שנהנה בכך, מ"מ לענין נתינת כלים במתנה בשבת לחתן הדורש, כתב לעיל (סי' שו ס"ק לג) בשם המג"א שאין נכון לעשות כן. וראה מה שכתבנו שם לענין המנהג לתת פמוטים לחתן הדורש.

9) וללא צורך שמחת יום טוב, אף אם הוא לצורך קיום מצוה, כתב בביה"ל לקמן (סי' תקיח ס"א ד"ה וספר תורה) שאסור, כיון שאינו מוציא לצורך היום אלא לצורך חול [ובביה"ל שם (ד"ה קטן) כתב שלבאורה אסור גם אם למחרת לא יתאפשר הדבר]. ואף להביא יין ביום טוב לצורך יום טוב אחר, כתב לעיל (סי' תקג ס"ק א) שאסור, ואף על פי שאין בזה מלאכה אלא טירחה בעלמא.

[משנ"ב ס"ק טז]

דְּאִין לְשַׁלֵּחַ תְּכֵשִׁיטִין שֶׁל עֹקֶב בְּיוֹם-טוֹב.¹⁰⁾

10) ובטעם האיסור לירושלמי כתב הפני משה (שבת פ"ו ה"א), שכיון שאין הכל ראויים ללבוש תכשיטים אלו, הרי זו הוצאה שלא לצורך. והגרי"ח קניבסקי ביאר (ביאור הירושלמי ביצה פ"א ה"ב, בביאור שיטת ר' בון), שלתכשיטים אין שם כלי משום שאינם ראויים ללבושם מחמת החשש שמא תסירם כדי להראותם

הַלְכוּת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקִיז תְּקִיחַ

ביאורים ומוספים

[שעה"צ ס"ק ד]

אָבֵל מִן הַנֶּחֱמוֹם בְּעֶצְמוֹ אֵין לְהִתִּיר לִקַּח בְּיוֹם-טוֹב⁵.

5) ובטעם החילוק בין נחתום לחנוני, כתב המג"א (ס"ק ב) בדעת הב"י, שבנחתום גזרו שמא יאמר לו הישראל לעשות עבורו, ובחנוני הרי אין לחוש לכך.

[שעה"צ שם]

וְכֹדֶלֶיץ בְּסִימָן שֶׁכֶּה סְעִיף ד' לַעֲנִין שָׁת, עֵין שָׁם⁶.

6) שלענין פת שאפה נכרי לעצמו בשבת, הביא השו"ע (שם) מחלוקת הפוסקים אם היא מותרת בשבת, וכתב שבשעת הדחק או לצורך מצוה יש לסמוך על המתירים.

[משנ"ב ס"ק ה]

וְלִהְיָאוֹת לוֹ הַמַּעוֹת שֶׁיִּקַּח בְּעֶצְמוֹ, דִּקְדָּי עַל-כָּל-פָּנִים עֲבָדָא דְחַל. וְאֶפְלוּ עַל-יְדֵי עֲבוֹרֵם אֲסוּר לְקַנּוֹת⁷.

7) ובטעם הדבר כתב השו"ע הרב (ס"ה), שבכל האופנים האלו שהמעות מגיעות לידי המוכר ביום טוב, ניכר הדבר שהוא מקח וממכר, אך כשאינו נתן מעות נראה הדבר כשאלה.

[משנ"ב ס"ק יא]

אֲסוּר לְאָכֵל מִקֶּהם⁸.

8) והשיעור שבו נחשב שרגיל לעשות כן, כתב הכף החיים (ס"ק כד) שבשתי פעמים כבר נחשב לרגיל בכך.

[משנ"ב ס"ק יב]

וְעֵין לְעִיל בְּסִימָן שֶׁכֶּה סְעִיף ב' בְּמִשְׁנֵה בְּרוּךְ⁹.

9) שם (ס"ק ד) ביאר את דברי השו"ע בשם הא"ר והפמ"ג, שמה שאסור למדוד כדי לתת לפני בהמתו היינו ליקח את השעורים בכלי מידה, ומה שהתיר לשער היינו ליקח באומד בכלי אחר שאינו כלי המידה.

סימן תקיח

דִּינֵי הוֹצָאָה מִרְשוּת לְרְשוּת בְּיוֹם-טוֹב

[משנ"ב ס"ק א]

מִתּוֹךְ שֶׁהַתְּרָה הוֹצָאָה¹ וכו'. וְכֵן הָדִין בְּהַקְצֵרָה וּשְׂחִיטָה וְאַפִּיקָה וּבְשׂוֹל².

1) ולענין אם יש דין 'מתוך' בבהמה היוצאת במשא, לדעת

הפוסקים שאדם מצווה על שביית בהמתו ביום טוב, כתב בשעה"צ לעיל (סי' תצה ס"ק כא) בשם הגר"א שלא אומרים 'מתוך' בבהמה כיון שלא שייך לצורך. וביאר בהגהות רבי ברוך פרנקל (שם ס"ק ה) שכונת הגר"א היא שדוקא אצל אדם שכשעושה מלאכה לצורך אוכל נפש אין המלאכה נחשבת 'מלאכת עבודה', שהרי גם מי שאדון לעצמו ואינו עובד לזולתו עושה לעצמו את צורכי מאכלו, ולכן התירה התורה את מלאכת אוכל נפש ביום טוב, ומתוך שהתורה המלאכה לצורך אוכל נפש הותרה גם שלא לצורך אוכל נפש, אך כלפי בהמתו שהאיסור לעבוד בה הוא מחמת הציווי של "למען ינוח" וגו', הרי בכל מלאכה שיעשה עמה גם אם יהיה זה לצורך אוכל נפש היא לא תנח, ולכן לא התירה התורה לעשות עמה מלאכת אוכל נפש, וממילא לא שייך בה ההיתר של 'מתוך' לענין דברים שאינם אוכל נפש.

2) ולענין האם אומרים 'מתוך' בשאר מלאכות שצריך עשייתן לצורך אוכל נפש, כגון מלאכת בורר וכדו', דעת הגר"י קרליץ (חוט שני יום טוב פ"ה ס"ק א עמ' סח) שממה שלא הזכיר המשנ"ב אלא את המלאכות המפורשות בגמרא שיש בהן היתר של 'מתוך', יתכן שדעתו שבשאר מלאכות אין דין 'מתוך', ולכן יהיה אסור לברור ביום טוב בגדים או ספרים וכדו' אף כשבוררם לצורך היום, וסיים שצ"ע למעשה [אך שם (פט"ו ס"ק א עמ' קכו) נקט בפשיטות שאסור לברור ביום טוב אף לצורך יום טוב כל שאינו צורך אוכל נפש]. מאידך, הישועות יעקב (סי' תקי ס"ק א) כתב שאומרים 'מתוך' במלאכת בורר [ומשמעות דבריו שכן הדין גם בשאר מלאכות], והנשמת אדם (כלל פ אות א) כתב שבכל י"ב המלאכות שצריך לצורך אכילה [שהן: הקוצר, המעמר, הדש, הזורה, הבורר, הטוחן, המרקד, הלש האופה, וכן הצד, השוחט והמפשיט], וכן במלאכות הוצאה והבערה אומרים 'מתוך' [אמנם פסק השו"ע לעיל (סי' תצה ס"ב) שחלק ממלאכות אלו אסורות מדרבנן. והמשנ"ב שם (ס"ק יג) הביא שיש מהפוסקים הסוברים שהמלאכות המוזכרות שם בשו"ע אסורות מן התורה]. ודעת הגר"ש וואזנר (שו"ת שבט הלוי ח"י סי' עט) שסתימת השו"ע הפוסקים שאומרים 'מתוך' בכל מלאכות שצריך לצורך אוכל נפש.

3) ובמלאכת בורר מצאנו מחלוקת הפוסקים האם מותרת ביום טוב לצורך אחר מאכילה, בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ט תשובה ז) כתב שמותר לברור בגד מערימת בגדים ביום טוב, ובלבד שצריך לו לבו ביום. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (מבכשי תורה יום טוב עמ' רס) שאין לברור ספרים ביום טוב. ויתכן שחלקו במחלוקת המובאת לעיל.

ולענין אם יש דין 'מתוך' במלאכת כיבוי, ראה בשעה"צ לעיל (סי' תקז ס"ק לו) שהביא בזה מחלוקת הפוסקים.

הלכות יום טוב סימן תקיז תכח

באר הגולה קמ

ד' תוספות בעבודת
גדולים ס"ז. וצין
במה שצ"ח לעיל
סימן שכ"ה ע"ד ד'
ח' טור בשם אביו
הרא"ש בתשובה
קלל כג' ו' צנתי
לעיל סימן שכג'
ד' צנתי לעיל סימן
שכד ע"ד ב'

לקח ממנו, דאדעתא דאינו יהודי טחגי לה, ויהוא הדין (ה) לקח ממנו (ג) פת (ו) שאפה בויכוסים (ז) וכן אם נאפה בשבת שלפניו (כ"ב): ב' הישראל שאמר לאינו יהודי מבעור יום תתקנה לי יונים (ח) למחר, (ט) לא יפה עשה, אבל אם עשה כבר, (ז) מתר לאכל מהם ביום טוב, (י) והוא שלא יהיו (כ) מפרחים; אבל אם גריל בקד, (יא) אסור לאכל מהם, דאין זה חשוב דיעבד פיון שרגיל בקד: ג' יולמר לחברו מלא לי כלי זה יין, דינו ביום טוב כמו בשבת הגה כדאיתא סימן שכג. והוא הדין דאסור להטיל גורלות ביום טוב כמו בשבת, כדאיתא לעיל סימן שכד ע"ד: ד' (יב) לא ימד אדם שעורים לתן לפני בהמתו, אלא משער וגותן לה:

תקיעה דיגי הוצאה מרשות לרשות ביום טוב, וכו' ט' סעיפים:

א (א) *מתוך שהתרה הוצאה לערך אכילה

באר היטב

אצל הא"י, ופעם א' קצא תחום מקלל ואסור לקח הפת. וכתב המ"א: ונ"ל דאם הישראל קנה קמח מע"ט והניח אצל הא"י בלא חותם ובי"ט רואה שהוא טוב ונזהר כמו הראשון, שרי, ולא חוששין שהא"י החליף אם אינו נזהר בחליפין, כמ"ש בי"ד סימן קיח. ועין סימן תקטו ס"ק א' מ"ש: (ג) פת. מיהו אסור לקרות הא"י לביתו ולתן בעדו הפעוטה, דהוי

משנה ברורה

נמי הוי לכס בין השמשות או לעשות מהן קליות ונדקא, (ז) והוא הדין שפון ושעורים: (ח) לקח ממנו פת וכו'. ורצה לומר, אפילו ידוע שסתמא נטמן היום, כיון שהוא בעיר שרב הלוקחים הם עכ"ס, מסתמא אדעתא הנה השחינה והתקנה. ואם הנה ידוע לו שהשחינה והתקנה הנה מערב ביום טוב, אז מתר אפילו בעיר שרבה ישראל, דהאפיה הלא היא מלאכה המותרת ביום טוב. וכתבו האחרונים, דכל זה מירי ששומת הלחם הנה ידוע ואין צריך עתה לשא ולתן עמו בעד דמי הפסקה, דאי לא הכי גם גבי ישראל אסור, דקלעיל בסימן שכג; ועין שם יתר הפירושים שצריך להזהר גבי ישראל, והוא הדין גבי עכו"ם. עוד כתבו, דאם אינו מאמינו העכו"ם בלי נתינת הפעוטה מתר להניח לו משכון על זה, אבל אסור לקרוא עכו"ם לביתו ולהראות לו הפעוטה שיקח בעצמו, דהוי על-פלגנים עבדא דחל. ואפילו על-ידי עכו"ם אסור (ה) לקנות: (ו) שאפה בויכוס. ע"פ בית יוסף וברכ"מ משה ש"ש שמחמירין בזה, ובשלמון ערוך סתם להקל בנדעת המהר"ן, וכתב הח"י אדאם דאין להקל פי אם בעת הצורך: (ז) וכן אם נאפה בשבת שלפניו. ורצה לומר, דלא אסרין לה משום הכנה שמכין משבת ליום טוב, (ו) הואיל דמעקר הדין אף בשבת גופא מתר לאכל (דאך דמשום חמרא דשבת מחמירין לעיל בסימן שכד ע"ד) דלא בשעת הדחק, (ו) על-פלגנים ביום טוב שלאחריו אין להחמיר: ב' (ח) למחר. ורצה לומר, לערך ביום טוב: (ט) לא יפה עשה. פרוש, כיון שנתן לו מעוטה לקנות לו לקח (ס) ובין שאמר לו קנה מפעוטה שלך ואני אחזיר לך, בכל ענין אסור, ואפילו אם הגוי קנה בלא מעוטה, אפילו הכי אסור פיון שהעכו"ם (ט) פוסק כסוד הפעוטה ביום טוב, דכל מה שאסור לעשות על-ידי ישראל בעצמו, אסור לומר לעכו"ם לעשותו ביום טוב (י) אפילו אם מצותו מערב ביום טוב: (י) והוא שלא יהיו מפרחים. פרוש, דאין ליכא בהם משום צידה וריבון שאינם יכולים לפרח הוה להו כנצודין ועומדין, אבל אם הם מפרחים איכא למחש (יא) שמא נצודו היום, ואף-על-פי שצודו בשביל גוים או אפילו נצודו ממילא, מכל מקום ידוע דכל דבר שמחמיר צידה מבעור יום אסור משום מקצה, וקלעיל בסעיף א'; והקמנה בשאר ימי ישראל אינם צריכין, דשל עכו"ם אין צריכים הכנה, וקלעיל בסימן תצו ע"ד טו. וכל זה כשהובא מתוך התחום, או אפילו מחוץ לתחום ובעיר שרבה עכו"ם דאדעתא הובא, (יב) אבל בעיר שרבה ישראל ומחוץ לתחום, אסור לאכלם עד לערב בקרי שיעשו, ונכ"ל בסימן תקטו: (יא) אסור לאכל מהם. הינו עד לערב ובכדי שיעשו, כדי שלא ינהה ממה שקנו עבדו ביום טוב: ד' (יב) לא ימדד וכו'. מפני שנתאה כאלו הוא מודד למכר. ועין לעיל בסימן שכד ע"ד: והוא הדין לענין ביום טוב:

א (א) מתוך שהתרה הוצאה וכו'. וכן הדין (ב) בהבערה ופחיתו ואפיה ובשול, שהם מלאכות השכיכות לאכל-נפש, אמרינן בהו 'מתוך'

שער הציון

(ד) מגדאברתם. ונע, דלדעת הפנ"א אברתם לא תהיה השלמת צורך בפשיטות לקח כי אם מיד החנוני שהוא לוקח מן החנוני, אבל מן החנוני בעצמו אין להחיר לקח ביום טוב⁶ כי אם בשעת הדחק, וקלעיל בסימן שכד ע"ד: לענין שבת, עין שם⁶; אבל הבית מאיר ובגד"שע מפסקין על חלוקה, ודעתם דאין חלוקה בין חנוני לנחתום, ומאי דמתיר השלמת צורך כאן בפשיטות, כתב הבית מאיר משום דביום טוב סמך המכפר עצמו על דעת המקלל ונעוד מעמדים עין שם. וכן כתב בחמ"ד משה, וליף דבריהם, שלא בשעת הדחק בשבת גם בחנוני אין להקל: (ה) והנה בחמ"ד משה כתב שאסור לתן לעכו"ם מעוטה מערב יום טוב שמתן לו פת ביום טוב. ולענין דעת, אחרי שחמ"ד חכמים לילך אצל חנוני הרגיל אצלו ולקח ממנו ביום טוב, ופרש שם רש"י דכיון שרגיל אצלו מאמינו בלא נתינת מעוטה ביום טוב, ואם כן מאי גריעתא כשהקדים לו מעוטה מבעור יום? ואפשר דסברתו, דעל-ידיה נגלה המכירה בשלמות, אכן מדבריה ה"ה לעיל בסימן שכד ע"ד דכתב: אסור לתן מעוטה בערב שבת שמתן לו הפת בשבת משום דאז אדעתא דישאל קעבד, ואם כן ביום טוב פי האי גוהא דאין לחש משום אפיה דהא מתר ביום טוב, אין לחש בזה משום מקח וממכר, ולא דמי לענין ב' דשם העצמים פוסק כסוד הפעוטה ביום טוב: (ו) בית יוסף: (י) אליה רבה: (ב) עלת שבת, וכן כתב בית יוסף בשם הרא"ש: (ט) עלת שבת וקנ"א: (י) עלת שבת וקנ"א: (א) פוסקים. ועין לעיל בסימן תצו ע"ד: דלענין ביום טוב שני. ונע, דבבית יוסף בשם תשובת הרא"ש נזכר השעור דמפרחים הינו חוץ לתחום, ומשמע מזה דכל שאין בכתם לפרח חוץ לתחום הוה להו כנצודין ואינם נחשבים כמחמיר צידה. ובחמ"ד משה מתפאר על זה, מאין קצא הרא"ש שער זה, והלא ברא"ש פירק אין צדין פרש המקרא השעור דמחמיר צידה ולא הנזכר שום קצו מזה ונדעתו דלש טענתו סופר בדברי התשובה וצריך לומר 'אפילו אינם מחוץ לתחום אסורים' וכו', ורצה לומר אף שלא הובאו מחוץ לתחום, וגם העור ושלמת צורך לא הזכירו כלל שער המריחה מחוץ לתחום, ועין בפרימגדים שגם הוא נשאר בזה בצריך עיון: (יב) אחרונים: (ב) מגד"ד משנה ושאר פוסקים והובא בבאור הגר"א. ונדעת הרמב"ם בזה יש מבינה רבה, עין בהלכה יג ובמאירי בסוגין: